

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Oglas, pripisana itd. ...
 ... za predbrojbu, oglas itd. ...
 ... kod naručbe valja točno označiti imo, prezime i najbližu poštu predbrojnika.
 ... list na vrijeme ne primi, ...
 ... govornog računa br. 347-949.
 Telefon tiskare broj 38.

Izrazi svakog četvrtka o podno.
 Netakani dopisi se ne vraćaju ...
 ... Pojedini broj stoji 10 h., ...
 ... Uredništvo i uprava nalazi se u ...

Glavni urednik i izdavač Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociata br. 1, il. kat).

Hrvatsko pitanje u carevinskom vieću.

Govor zastupnika Dr. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća povodom proračunske razprave dne 18. jula 1907.

(Nasjavanak.)
 Što se tiče malene pokrajine Istre, koje uže domovine, to mi je ponajprije javiti, da je onaj trokut između rijeke, Trsta, ili ako hoćete, komad zemlje između Soče i Riečine, ipak možda od mnogo veće važnosti, nego li se ovdje na ministarskih stolicah misli i često također izriče.

Istra je, gospodo moja, malena klistura koja se valovi lome, ali još uvijek čvrsta stura, u koju udaraju dva mora, romansko naime i slavensko.

Ova pokrajina zadala je, kao što bijaše jednom drugom prilikom spomenuto, austrijskoj diplomaciji u vladinim krugovima mnogo brige i dugotrajnu zadaću, kako da ju naime shvati. U ono doba, kadno su stanovili dijelovi Istre, odnosno Dalmacije — Kvarnarski bo otoci, spadali su, kako je poznato Dalmaciji — pridijeljeni karoaustrijskim posjedom iste zemlje, kada se odlučise za skupnost bivšeg mlačkog dijela Istre sa dijelovi, koji — recimo — pripadaju upravo iz historičko-diplomatskih razloga državopravno skupno kraljevini hrvatskoj.

Ali pri tomu počinise grdnju pogriješku, premda bijaše zemlja sa četiri petine slavska, što je Austrija od tada uvijek, ike preko 100 godina, tu malenu zemlju u talijansku pokrajinu upravljala.

Radi političko-historičke pogriješke postavilo se probitke većine stanovništva.

Istra bijaše tada mnogo više nego li danas — nu to je još i danas — teže od Sjavene, od Hrvata naime i ovenaca napućena zemlja.

Vladin sustav, kad nebi bio bedast i noćni, to ne samo u tom pogledu, nego i inače, vladin sustav morao je i kao je već odavna tom pokrajinom tako ravljati, da se pretežnom dijelu pučanstva nije dade njegova prava. Mjesto toga, jeli smo sve do danas, da kako je naš rod u svakom pogledu zapostavljen, njegova prava nogama gažena, njegovi osvjetni probitci odstranjeni, njegovi spodarstveni probitci u najvišem stupnju ravno neoprostivim načinom zapostavljeni i zanemareni.

Sada pako oslobadjam se, prije nego predjem na glavno pitanje, na hrvatsko ime pitanje, da nešto opazim k naknadnoj upravnoj reformi.

Gospodo moja! Sa upravnom reformom, da kod nas velikih poteškoća ne bude u obzir uzelo dva gledišta. Jedno od gledišta je po mom dubokom uvjerenju bilo to komu malo ili ne — to, da nešto morati od autonomije zemalja i ujevina žrtvovati, ali nipošto srednjem kralizmu, već nečemu trećemu, što da ondje postati. Više neće moći običati ni dosadašnja autonomna uprava onoj podpunoj mjeri, u kojoj je do sada postojala, niti, kažem dapače, još

manje — birokratično srednjačstvo, kakvo je do sada postojalo, već se mora bilo na jednoj ili na drugoj doprijeti žrtve, a po mojem sudu na obim stranama. Tada će se moći reformu provesti, inače ne, jer drugičije moralo bi se za dugi niz godina natrag posegnuti. Ako bi se htjelo provesti reformu na stetu jedino državne misli, recimo zajedničke misli, tada bi se moralo posegnuti za onim, što smo federalizmom nazvali, proti čemu nebi ja sa moje strane nista imao.

Hoćemo li pako upravu preinčiti jedino sa državnog gledišta, tada bismo morali autonomijom pojedinih zemalja mnogo više oteći nego li bih ja želio. Autonomističko načelo nebi smjelo u Austriji još izumrieti. Ja držim, da nije sadašnji oblik naše države i onaj čitave mmonarhije, jošte najposljednji, što se je u ovoj visokoj kući prvašnjijeh godina, kao što i ove godine, premda ne tolikim razlikom kano prije, isticalo. O tomu bih se dakle dalo jošte uvijek govoriti. Opetujem samo da preustrojstvo naše uprave jedino sa državnog gledišta nebi vodilo do sreće niti do uspjeha — ja si pridržajem, kad bude taj predmet u raspravi, jošte pobliže o njemu govoriti.

Ovu prigodu nemože se propustiti, a da nebi svaki Hrvat, koji dođe u ovoj visokoj kući do riječi, obrazložio svoje narodno pitanje i ma ono, što je u savezu s tim pitanjem, borbu naime, koju vode sada naša braća s onu stranu Litave sa Ugri, te položaj, što no ga imamo mi u ovoj visokoj kući i u ovostranoj polovici države u obće prema toj borbi i prema čitavom našem narodnom pitanju zauzeti.

Veseli nas, što je visokopoloženi parlamentarac našao, ako i ne u parlamentu te ipak u jednom od najvažnijih odbora visoke kuće, koji uziva prava javnosti, jamačno dakle u raspravu to pitanje spravio. Mi s no, visoka kućo, onoj gospodi zahtvalni, premda ću ja morati u svojih odnosnih izjavah kazati, da nemožemo biti nikako zahvalni onim njihovim predstnikom koji su godine 1867. i 1868. naše naše robstvo, našu podregjenost Ugarskoj stvorili. Madjari bo sami nebi nikada toga izveli, već im je pomogla Austrija, pomoć bijaše iz ove visoke kuće, koja je tjelo hrvatskojga naroda raspolovila te nas bar do sada upropašćivala. (Odobranje.)

Koji je to narod? Koji li su to Hrvati? Uvijek je dobro sjetiti se nečega, što je davno minulo, te mi dakle dozvolite, da vam nešto iz patente od dne 7. aprila 1850. koja bijaše dakle neposredno izadogačaja od godine 1848. i 1849. izdana, pročitam. Tamo stoji (čita):

„Stanovnici Hrvatske i Slavonije sačuvali su našem prijestolju za sudobonosnih događajaja najnovije prošlosti nepokoleblivu vjernost te nisu samo u svojem saboru svom odlučnošću za najviše interese države u borbu stupili, već su oni također sa oduševljenom samozatajom u provincijalnoj i vijećnoj Hrvatskoj na oružje skočili, da obrane i zaštite jedinstvo cjelokupne države i prava Naše carske kuće proti izvanjskim i nutarnjim neprijateljem i pobijeljem. Mi izpunjujemo Našemu strelu

u odgovornu dužnost vladara dočim izrazujuemo tim narodom za njihovu toli sjajno iskazanu vjernost i odanost, za njihovu junačku ustrajnost i za izvanredne, za dobro države (čujtel čujtel) dragovoljno doprinesene žrtve (čujtel čujtel) i nastojanja Našu carsku zahvalu i nemanje njihovom proslavljenom banu kano i ostalim zaslužnim muzevima, koji su u maću i na bojnem polju sudjelovali za njihovo iskazano junačstvo, uvidjavnost i domovinsku ljubav Naše pravедno priznanje.“ Živahni klici (čujtel čujtel)

To bijaše 1850. Nekoliko dana kasnije, dne 7. maja iste godine 1850. izdana je carska patenta, posebno za stanovništvo za onaj dio Hrvatske, što no ga obćenito sve do pred malo godina austrijskom vojarnom nazivahu; to je nekadašnja vojnička granica onaj dio zemlje, po priliki između Senja i Zemuna. u toj patenti stoji (čita):

„Mi Fran Josip I. šaljem o vam junačkim i milim granicarom Naš carski pozdrav! Vi ste tečajem netom prošlog teško doba, vredni vaših djedova, iznova pružili dokaz nenstrašivog junstva, Vaše požrtvovne samozataje za stvar prava i reda za prietolje i domovinu na taj način, da vam je u sadašnjosti i u budućnosti udjeljenje za uvjek osigurano. Čvrstom ste odlukom zavodnom pozivu Naših neprijatelja odoljeli, oduševljenom vjernošću neizmjerne žrtve doprinieli, poznatim se junactvom proti nutarnjim i izvanjskim neprijateljim borili i pobiedili pod drevnom i slavnom zastavom Austrije! Primite dakle počastnu zahvalu Vašeg cara!“

Podpisano, gospodo moja, od Frana Josipa! Ali častni starac imao je tada jedno 20 godina. Pod njegovim imenom podpisani jošte: Schwarzenbergi, Krausi, Bachi, Brucki, Thinfeldi, Schmerlingi i t. d. svi oni, koji su sami ili njihovi sinovi i braća godine 1867. sklopili nagodbu s Ugarskom, na temelju koje su Hrvatska i Slavonija, i neslušano svim dužnostima nagodbe kao robinjice, kao suzemlje ili podjednjeni dijelovi, o kojim se je prije govorilo, obterećeno. Prošlo je 60 i više godina.

U čemu postoji dakle sadržaj te zahvalje, na koju bijahu austrijske vlade obvezane? U tomu, o čemu smo mi godine i godine ovde o zapostavljanju našega naroda na svim područjima javnoga života pripoviedali. To je nezahvalnost nipošto zahvalnost. I sada neka se veleštovani drug i suplemenik Krek neštudi ako se je mjeseca oktobra 1905. takozvana riečka rezolucija porodila. Ja nisam rezoluciju ni podpisao niti sam joj kumovao (medjukljci) ali ju moram uzeti u zaštitu. Šta je bila ta rezolucija? Ona nobijaše program već je bila vrlo spretan politički potez. (Odobranje.)

Hrvati su uvidjeli u čemu nastoji zahvalnost za sva njihova nastojanja, za krv prolivenu za Austriju. Oni su uvidjeli kako su njihove šume uništene, kako su njihova polja kamenjem posuta, kako se njihove potoke i rijeke ne uređuju, kako se moraju njihova najbolja sila iz zemlje u Ameriku i najudaljenije krajeve svijeta

seliti, kako propada narod u svakom pogledu.

To su Hrvati uvidjeli i upotreblili zgodu kadno se Madjari nalaziše u velikoj pogibjelji te im ponudili ruku a da postignu pomoću Madjara ono, što bi im bile imale dati austrijske vlade u dvo i trostrukoj mjeri. To je postanak i značenje riečke rezolucije, radi koje se nisam ja, kako je rečeno, koji stojim prilično u sredini, osobito ugrijao. Nu istinu mora se u svakoj stvari kazati u koliko je poznata (medjukljci). Ja sam posve osvjeđen da se nebi bilo još ni danas poduzelo velike akcije u Dalmaciji, za koju ćemo biti jednom zahvalni, da nije bilo riečke rezolucije (Odobranje). Zašto se je kroz tolike godine nista poduzelo? Zašto se nije kroz tolike godine na naše pritužbe abaziralo?

Kako stojimo u ostalom s tim hrvatskim pitanjem? Vele štovani gospodin zastupnik dr. Krek ućtao ga je povjestnički vrlo obzirno, Tomu mogu samo nešto opaziti, napose da pokažem, kako je današnji dojam „Ugarske“ kakvim ga hoće Madjari imati, nije nikako opravdan. (Nastavit će se)

Za Opatiju.

Zastupnik Spindić i drugovi postavili su četiri interpelacije, tičuće se nekijh potreba našega krasnoga lječilišta Opatije, koje je svim Hrvatom na diku a od koristi ne samo Opatijcem nego i drugim našim ljudem u bližnoj i daljnoj okolini.

Treba Opatiji i telefonska sveza, i nova poštanska zgrada, i paralelna cesta od Matulja, koja postaje neobhodno nuždom usljed gradnje električne željeznice Matulje — Volosko — Opatija — Lovran.

I za to se zauzimaju naši zastupnici, ali to više izvan parlamenta.

Ovdje donasmo četiri interpelacije, koje su zadnje doba u zastupničkoj kući upravili na gospodina ministra trgovine.

1.

Za luku u Opatiji. Interpelacija zastupnika Spindića, Laginje Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Dne 5. studenoga 1906. bila je postavljena slijedeća interpelacija:

„Olujom bila je otrgnuta polovica opatijškoga mula. Obćenje s parobrodj je nemoguće. Nužno je da se odmah započne gradnjom novoga mula.“

Tako glase brzajavne vijesti iz Opatije dne 1. studenoga 1906. pod naslovom: „Oluja u Opatiji“. Slično glase vijesti došle prvo podpisanoom privatno. Dne 1. studenoga 1906. o 1 uri poslie podne srušio se u more čitav novi dio mula dug preko 60 metara. Ostali dio mule je rasklaman. Dogodilo se je ono, što su domaći iskusni ljudi, kojim pak se nikad ne vjeruje, već prije više godina prerekli i predstavnikom oblasti ponovno pribiešli, to naime, da će Opatija kod prve veće jugovine ostati bez mula.

Kakavnu upravu kod nas označuje medju ostalimi također pitanje luke u Opatiji.

Opatija je već više od 20 godina svjetoznameno lječilište.

U lječilištu Opatiju dolazi godišnje oko 20.000 gostova, iz svih država Evrope svako do staze, među njima također članova vladajućih kuća, dapače i okruženih glava.

Morsko lječilište Opatija plaća godišnje kakvih 300.000 (već i 500.000) kruna državi. I takovo lječilište imalo je do 1. studenoga 1906. luku i mul, taj bi bio jedva dostatan za posve neznatno mjesto, a sad najma nikakvu.

Sa strane občine i sa strane zastupnika bijahu podnesene c. kr. vladi, imenito c. kr. ministarstvu trgovine i c. kr. pomorskoj vladi u Trstu, od svibnja 1901. peticije, rezolucije, interpelacije i note o potrebi uređenja luke u Opatiji. U potrebu objašnjava se je pobliže i ustmeno raznim predstavnikom rečenih oblasti obzirom na ugled monarhije. Osim toga bila je občina, da pospješi radnje preuzela dužnosti, kako ih malo koja preuzimlje.

C. kr. oblasti bile su se konačno godine 1903. u toliko ganule, da su za popravak mula odlučile skupni iznos od 135.000 K, i da su zahtjevali i zadobile u proračunih za 1904., 1905. i 1906. djelomične iznose, upravo prosjačke, od 30.000 K zajedno.

Početak godine 1904., pošto bijaše jugovina prilično mul raskimala, bijahu popraviti ga, ali i tada su samo krparile, i nisu htjele, kako su njim domaći ljudi svjetovali, obložiti mul kamenjem s izvanske strane. Da su to učinile, nebi bilo došlo do katastrofe 1. novembra t. g.

Do provedbe projektovanoga popravka luke nisu još bile došle sa građevnim nacrti; vucarilo se je nekoliko godina, i još posljednjih dana postavilo je c. kr. ministarstvo trgovine novih zahtjeva, koji bi bili provedbu radnja još više otegli. Sad ih je oluja pretekla.

Pošto je sad svjetoznameno pomorsko lječilište Opatija bez ikakva mula i pošto je sada svaki spoj s njim s morske strane pretrgnut — dočim je posljednjih godina bar 15 parobroda na dan u njegovu luku doplovilo i toliko iz nje odplovilo i dočim se je u njoj dnevica bar 600 osoba ukralo i iskrcao; pošto sada sveke ure parobrodi mimo prolaze, a da netaknu luke; pošto ljudi, domaći i gostovi, austrijsku upravu ruglu izvjavaju, drugi su zabrinuti za budućnost Opatije, i mnogi, naročito naseljeni obrtnici, za svoju vjastitu; i pošto niko od dotičnih oblasti do 3. t. m. nije došao na lice mjesta da stvar razgleda, dozvoljavaju si potpisani upraviteli na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

Jeli vaša preuzvišenost voljna bezodvlačno najenergije korake preduzeti, eda se bez daljnega otklavanja i izbjegavajuć sva bezpotrebna, škodljiva i državi na čast ne sluzeća zavlačivanja, pristupi k provedbi lukkih radnja u Opatiji, te se tamo čim prije napravi luka odgovarajuća lječilištu? — Beč, dne 6. novembra 1906. Spinčić i 17 drugova*.

Jer se mjesec studenoga nije ništa učinilo i parobrodi još uvijek nisu mogli pristajati u opatijskoj luci nego su morali broditli na Volosko, je občina pod pritiskom javnoga mnijenja dopisom 28. novembra 1906. priopćila c. kr. pomorskoj vladi u Trstu, da se smatra pomorskom dužnosti, da stanoviti prostor u svrhu napravljivanja luke zalpa; jer se sa lukčimi radnjami nije započelo 1. Srpnja, i da će svoje obveze izvršiti samo djelomično i pod uvjetom da se napravi provizoran mul do 31. prosinca 1906., i da se sa pravimi lukčimi radnjami započne ozbiljno do 1. travnja 1907.

Najnaravnije bi bilo, da se je izgradnja mula i povećanje luke odmah odalo občini odnosno iskušanoj tvrđci, koja ima pri ruci sve nužno orudje i makine, i da se je bezodvlačno sagradilo provizorni mul, da lječilište ne ostane u najboljoj dobi bez ikakva mula. Mjesto toga prepirale su

se oblasti radi odanja lukkih radnja. Posle dugoga zatezjenja nije se te radnje dalo obćin. odnosno tvrđci Schwarz i Gregorsena na Rieci, koja bijaše kao stvorena da radnje brzo svrši, kako je to predlagala c. kr. pomorska oblast, koja stalno pozna najbolje 'odnošaje i ljude, nego se jih je dalo društvu "Adriatica" u Trstu, i to navodno, jer je tvrđka Schwarz-Gregorsena tudja, a istinu, jer je njezina pouda bila za nešto malo tisuća viša. Dođa li se još da se je i sa samom "Adriaticom" negađajato, da njoj se izali još koju tisuću, to je bjelodano da se je upravo kramaraki postupalo sa obćinom, od koje vuče država godišnje najmanje pol milijuna kruna, i u kojoj skoro ništa ne investira.

Nije čudo da je občina sve više izgubila volju da sudjeluje kod lukkih radnja da je pomorska uprava izmještivana i da već od dulje vremena kolaju svakojake posredne pripovjedke o mulu i luci, odnosno od onih, koju su za njihovo stanje odgovorni, te da ljudi govore, da mora biti kod odlučujućih čimbenika takovih, koji su lječilištu neprijateljski, ili koji pokazuju neoprostivo neznanje.

Njeki provizorni mul izgradilo se je tek u svibnju, a može se ga rabiti samo go njekom vremenu.

Obzirom na prave lučke radnje moralo bi se misliti, da se u proljetnih i ljetnih mjesecih brzo i bez pretrgnuća provadaju. Ni iz daleka. Cielo vrijeme se ne radi, nego se samo "tuša".

Prvopodpisani se je često, ustmeno i pismeno, također u tekućoj godini, za stvar zauzeo. Usljed njegovoga potaknuća na nadležnom mjestu u drugoj polovici prošloga mjeseca dobio je početkom ovoga mjeseca odgovor, da požurenju radnje nije na putu pomanjkanje financijskih sredstava; al da se poduzeće, u svrhu da brže provadja radnje, neće platiti viših iznosa od onih što su ustanovljeni u odnosnoj pogodbi.

Na dotični upit kod jednoga obćinskoga zastupnika u Opatiji dobio je prvopodpisani slijedeći dne 15. t. m. pisaši odgovor:

"Sramim se pitati o lukkih radnjah. U luci radi 5 (pet) radnika. U svemu učinjena su 2 (dva) bloka. Jako je u pitanju, da li će još kojega učiniti, jer je vlastnik pontona, koje je poduzeće kod njega posudilo i u Opatiji rabilo, te pontone u Lovran odvukao. Materijal, koj je občina dovezla, odnijeti će jugovina, do dotično nasipati će prostor luke koja se ima na novo graditi, i tako proći godina dana lukkih radnja u Opatiji". "Ja sam jučer — veli dalje zastupnik občine — govorio sa gospodinom Kornelom Gorupom, predsjednikom tvrđke, koja je djelo poduzela i on mi je rekao, da stoji c. kr. vladi na raspolaganje, da naime ima doista 30 mjeseci vremena za izvršenje lukkih radnja, al da bi jih mogao i prije (u 8 do 10 mjeseci) svršiti, kad bi ga c. kr. vlada odštetila za brzu provedbu radnje. Inače zna i on, da će jugovina zimi svake godine uništiti ono, što se ljeti napravi. Za to on nije odgovoran, njemu to samo konvenira".

Ostavimo postupak poduzeća "Adriatica" i njegovoga predsjednika. Al što da se reče o činovnicih, koji su sklopili ugovor sa poduzećem!

U bližnjem Lovranu su već nekoliko godina uzastopce zimске oluje uništile one lučke radnje, koje su se ljeti izvršile. Sad nek se to dogadja također u Opatiji!

Pošto porezovnici i s njimi potpisani zaustupnici nemogu odobriti takova gospodarstva, dapače ga odudujuju i najodlučnije proti njemu prosjeduju; pošto potpisani nežele propast Opatije, nego njezin daljni razvoj, i to i radi nje same i na radost gostova, koji tamo iz svih strana Evrope dolaze;

i pošto je u tu svrhu na prvom mjestu potrebna izgradnja pristojne luke,

upravljaju potpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

Jeli vaša preuzvišenost voljna pitanje odanja lukkih radnja u Opatiji kao i odnosnu pogodbu sa društvom "Adriatica" širogo ispitati, i eventualno proti krivoem najstrože postupati, i sa svaki način bezodvlačno sve učiniti, eda se radnje, čim brže moguće, u esam do deset mjeseci izvrše?

Beč, 20. srpnja 1907. Splicić i drugih 27 zastupnika, Hrvata, Srba, Slovenača, Čeha).

2. Za promaknuće lječilišta Opatija u viši službovni razred i za skupocni doplatk tamošnjim činovnikom.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje, Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Obzirom na ogromnu skupoću, koja vlada u lječilištu Opatiji (jedan stanovni prostor stoji 200 do 400 kruna, živež je za 15 do 20 po sto skuplji nego n. pr. u Trstu);

Obzirom na to, da su činovnici, osobito oni nižih razreda, i ostali službenici (listonoše uredovni sluge i t. d.) u gorem stanju nego jednostavni težaci, da moradu često stradati, te usljed toga i moralno trpe;

Obzirom na to, da su i više c. kr. oblasti već dulje vremena barem djelomično skupoci tim pripoznale, što su bile lječilište Opatiju uvrstile u viši razred doplatka službovanja;

Obzirom na to, da je Opatija, usljed posljednjega uređenja plaća c. kr. činovnika i službenika, uvrštena u IV. (zadnji) razred doplatka službovanja, i da se c. kr. vlada naprama Opatiji još uvijek nije poslužila pravom danim joj u čl. II. § 1. odst. 3. odnosnoga zakona; i konačno obzirom na to, da se to u zakonu predviđenom uvrštenjem u viši razred doplatka službovanja neće nit iz daleka odstraniti bieda c. kr. činovnika i službenika u lječilištu Opatiji, i da bi njim se moglo pomoći tamo primjerenim skupocnim doplatkom, kao što naprimjer u Karlovih varih, gdje skupoća nije tako velika, kao u Opatiji, postavljaju potpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine ovaj upit:

Jeli vaša preuzvišenost voljna odmah i sasvim odlučno poduzeti potrebno, eda se lječilište Opatija uvrsti u viši razred doplatka službovanja, i da se tamošnjim c. kr. činovnikom i službenikom dade primjeran skupocni doplatk?

Beč, 22. srpnja 1907. (Potpisani Spinčić i 16 drugova)

3. Za hrvatski jezik kod c. kr. poštamskoga ureda u Opatiji.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje, M. Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Dogadja se još uvijek, u zadnje doba više nego li prije njakolko godina, da se kod c. kr. poste u Opatiji namjesti činovnika i službenika koji ne poznaju hrvatskoga jezika, dapače koji se niti ne srame kazati da toga jezika ne razumiju.

Pošto je urodjeno pučanstvo Opatije hrvatsko i pošto se jezik hrvatski u tom mjestu više nego li ikoji drugi rabi; pošto je u Opatiji nepresalno hrvata kno gostova, koji se hrvatskim jezikom služe, i pošto se gostovi drugih slavenskih naroda mogu razumjeti sa činovnici i službenici govorećimi hrvatski, postavljaju potpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine slijedeći upit:

Jeli vaša preuzvišenost voljna pobrinuti se za to, da činovnici i službenici namješteni i namjestiti se imajuć kod c. kr. poste u Opatiji znadu hrvatski jezik u govoru i u pismu?

Beč, 22. srpnja 1907. (Potpisani Spinčić i 16 drugova)

4. Obzirom na sabranje pisma i drugih pošiljaka u lječilištu Opatija.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje, Mandića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine.

Gledom na množinu poštinih pošiljaka u lječilištu Opatijskom, upravljaju potpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine ovaj upit:

Jeli vaša preuzvišenost sklona bezodvlačno poduzeti potrebito, da se pisma i druge poštne pošiljke u lječilištu Opatija sa voziti sabiru?

Beč, 22. srpnja 1907. (Potpisani Spinčić i 16 drugova)

Politički pregled.

U Puli, dne 29. VIII. 1907. Austro-Ugarska.

Zastupnik na carevinskom vijeću, dvorski savjetnik Ploj, izvjavlja, da je krivo reproducirano u njegovom interviewu sa suradnikom "Agrar Zeitung-a" da ministar predsjednik barun Beck nije sklon imenovanju jugoslovenskog ministra, pače ministru predsjednika tu stvar nije nesimpatična.

Kako pisu bečki listovi predložiti će Dr. Gestman kršč. soc. stranbe u dolno-austrijskom saboru zakonsku osnovu, po kojoj se izbori u sabor imadu provesti na podlozi sveopćeg tojnog izbornog prava. Pravo glasa imali će svi državljani, koji su prevallili 24. godinu života, sudjelovali kod zadnjih izbora za carevinsko vijeće, te su u vrijeme raspisa izbora barem tri godine nastanjani u svom kotaru.

U jednoj velikoj skupštini poljačke pučke stranke izvjavio je više zastupnika te stranke da će njihov klub u carevinskom vijeću postupati sporobuzno sa seljačkim zastupnicima svih drugih narodnosti, te da se ima očekivati radikalna reforma agrarnog zakonodavstva. Seljački će zastupnici narokito zahtijevati, da se snizi vojno službovno vrijeme, da se umaže sudbene instancije i da se uvede osiguranje za slučaj starosti i nesposobnosti seljaka. Za sada ne može biti govora o pristupu zastupnika poljačke pučke stranke u poljački klub.

Lavovsko namjesništvo izdalo je naredbu svim galickim oružničkim zapovjedništvima, da u službenim prijavama i izvješćima upotrebljuju u buduće poljački jezik umjesto dosadašnjog njemačkog.

Ovih dana provedena je razdioba moravskog zem. školskog vijeća u dva posebna nacionalna odsjeka. Česki je odsjek zem. školskog vijeća održao preključer svoju prvu sjednicu. Dne 29. o. m. održat će njemački odsjek svoj prvi sastanak.

Bečka i talijanska štampa suglasno konstatuje, da je sastanak Tittonija i baruna Aehrenthala na Semeringu bio vanredno srdačan. Rimski "Tribuna" piše, da je sporazum između obaju ministara u Desiu učvršćen na Semeringu a sankel oniran u Iscktu tako, da sada vlada trajno međusobno povjerenje među Italijom i Austro-Ugarskom, čim će narod obadvlju država biti podpuno zadovoljni. "Italie" veli, da sastanak na Semeringu upodipnjuje sastanak u Desiu, a da nije imao nikakvih drugih posebnih motiva. Taj sastanak potvrđuje potpun ardatan i intiman aporazum između Austro-Ugarake i Italije, te je dokazom trajne harmonije u trojnom savezu.

"Madjaraki" "Peater Lloyd" sa nekim neobćinim strahom dozraje i konstatira neku agitaciju po Dalmaciji i dogovore s hrvatskim političarima u Banovini, kako da se hrvatsko pitanje prečeso na austrijsko llo", t. j. u dalmatinski sabor, koji se sastaje 9. rujna. Očajno apelira na namjesnika Nardellia, da to koliko je moguće spriječi i pokaže da je čovjek. Boji se da je to u savezu s austrijskim kršč. socijalima i uvjeren je da će vladar na svaki antimagjarski korak u Dalmaciji, koji bi

šao za državopravnim promie: ama, dal-
matinski sabor umjesta odgoditi. Sve ovisi
o Nardelliu. To su „Pester Loydove“ in-
formacije. Peče ih antimagjarska misao u
Dalmaciji — peče ih morska sol.

Dne 6. septembra obdržavati će se u
Splitu godišnja skupština stranke prava,
koju sazivlje zast. Don Ivo Pradan.

„Na dan sv. Stjepana publiciran je
sankcionirani zakon, da je u magjar. drž.
željeznica službeni jezik magjarski. Ali
prije sankcioniranja dobili su hrvati jem-
stvo, koje taj zakon posve uništava, jer
će se u Hrvatskoj kod željeznica namje-
štati samo pripadnici Hrvatske“. Imamo
doduše po milosti potvrđen zakon, ali je
hrvatska pobjeda „žalostna istina“ piše
glasilo Tisze „Az Ujsag“

Srbija.

Iz Biograda se javlja, da je u zadnje
vrijeme hajdukovanje u Srbiji preotelo mah.
Opozicionala štampa okrivljuje vladu, da je
sa svojom strankom politikom upravo
tjerala na hajdučvo, te da ortaci pripa-
daju vladinoj stranci.

Pogled po Primorju.

Voloski kotar.

Razvike Sokolskog barjaka u Vo-
loskom — Opatiji. Dne 1. septembra
razvili će „Sokol“ u Volosko—Opatiji
društvenu zastavu. Tom se prilikom sprema-
cijela okolica te iz Rijeke, Sušaka i hrv.
primorja da pohrle na veliku svečanost
koja će se obdržavati. Iz Pule dolazi po-
seban parobrod te veteranska glazba.

Raspored svečanosti:

1. u 10 sati u jutro doček gostova. 2.
u 10¹⁵ sati povorka iz Narodnog Doma
u Voloskom na vježbalište. 3. u 11 sati
u jutro pokus prostih vježba. 4. u 11¹⁵,
5. u 12 sati razvike barjaka na vježbalištu.
6. Povorka po Opatiji natrag u Volosko.
7. u 1 sat popodnevni skupni objed u Na-
rodnom Domu. 7. u 3¹⁵ sata p. p. javna
vježba. 8. u 7 sati na večer pučka sve-
čanost sa koncertom, plesom, šaljivom
poštom, korlandolji, itd. itd.

Kod svih vježba sudjeluju sokolska
društva: Bakar, Bribir, Crikvenica, Del-
nice, Draga, Il. Bistrica, Pazin, Pula,
Senj, Sušak. Sudjeluje veteranska glazba
iz Pule.

Ulaznica na javnu vježbu: Sjedača na
tribinama prvih trih vrstah K 2; ostalih
vrsta K 1, stajaca mjesta 60 para. Sokoli
u odori su prosti ulaznice. Ulaznica na
svečanost i K po osobi. Napred dakle
braćo u nedjelju svi u Volosko-Opatiji!

Koparski kotar:

Iz občine Dekani pišu nam: Citati
ste stalno, g. uredniče, o uspjehu rasprave,
što je imao nas občinski tajnik s jednim
tužiteljem, koga su bili nekoi nepromišljeno
naputili, da tuži tajnika što ga je tobož
u nekoj sjednici mjestnoga skolskoga vijeća
do krvi udario. Tim događajem imao je
posla kotarski sud u Koprnu, državno od-
vjetništvo i zemaljski sud u Trstu. Dne
17. o. mj. bila je konačna rasprava u
Trstu, na kojoj je tajnika zastupao od-
vjetnik Dr. Brčić i gdje bijaše tajnik
riješene svake krivnlé i pedepse.

G. tajnik imao je dosada više takvih
okapanja ali mu nemogose do kože nekoi
njegovi protivnici. Tužile ga opetovno
državno odvjetništvo i više puta sudu,
ali je svaki put mogao dokazati svoju ne-
vinost. Tim tužbama raspiruju se samo
strasti i prouzročuju tužiteljem i tuženom
suvišni troškovi, te bi bilo u obćem in-
teresu, da se tamošnji rodoljubi manje
prepriju i manje pravdaju, jer tim ne ko-
riste ni sebi ni narodnoj stvari. Hoće nam
se više ljubavi i više sloge ako želimo, da
nam narodna stvar valjano napreduje.
Toliko bez zamjere budi rečeno svima.

Franina i Jurina.

Fr. Tršćanski abretić se ruga našem u vrid-
nomu Marolu iz Marčane, da nemore
biti Hrvat, zač da ima talijansko ime.
Jur. Po svetega Kirina na more bit ni
marčanski pop Andrečić talijan, pak
se vendar za talijana drži.

Fr. A moool! ma kaže talijanski popdili
nevide bordanala na svojem ako lega
vlas na našem.

Razne primorske viesti.

Novi hrvatski dnevnik u Trstu.

U nedjelju, dne 1. septembra o. g.
izaci će prvi broj novog hrvatskog
dnevnička pod naslovom »Balkan«.
Novi list zastupat će narodno-poli-
tičke, kulturne i gospodarske interese
južnih Slavena; te ga preporučamo
najtoplije svim našim istomišljenicima.

Imenovanja. G. Dr. Josip Zenchovich
pl. Stellamare državni odvjetnik u Trstu
i g. Fran Ciani savjetnik okružnoga suda
u Gorici, dobili su naslov i značaj savjet-
nika prizivnog suda.

G. Antun Rebek c. k. kotarski kapetan
u Sežani, imenovan je namjestničkim sa-
vjetnikom u okružju c. k. namjestništva
u Trstu.

Jažno-slovenski ministar. Splitski
list „Naše Jedinstvo“ doznaje iz Beča, da
se govori svom ozbiljnošću o tom, da će
doskora biti imenovan jedan ministar
zemljak za južne Slovane, kako ga imaju
Česi, Polj ili Susteršići.

Mi prihćujemo ovu viest splitskog
druga po novinarskoj dužnosti, ali moramo
odmah izjaviti, da njoj veoma malo vjere
poklanjamo. Osvjedočeni smo naime, da
Južni Slovenci neće dobiti ni ministra sa
Slavnicom, ni ministra zemljaka sve dotle,
dok budu u parlamentu onako rasciepani
kao što u istinu i na žalost jesu. Po našem
dubokom uvjerenju nemože biti govora o
„Južnoslovenskom“ ministru sve dotle, dok
se mi Hrvati, Slovenci i Srbi u parla-
mentu nenadjemo u jednom i jedinstvenom
klubu.

Ustoličeni župnikel. Prosloga petka
bili su Trstu kod biskupskog ordinarijata
ustoličeni za župnike: veleč. g. Fran Ryš-
lavy za Kastav i veleč. g. Fr. Franceschini
za Buje.

Gimnazija u Opatiji! Bečkomu listu
„Fremdenblatt“ javljaju iz Opatije, da se
je tamo ustrojio posebni odbor, kojemu
zadaca, da se pobrine za ustrojenje gim-
nazije u Opatiji. Odbor taj da je pripravan
sve žrtvovati samo da dodje do ustrojenja
gimnazije u Opatiji.

Nama nije o svem tom ništa poznato
pa ako ta viest nije puka šala, tada molimo
naše prijatelje u Opatiji, da nas izvole
obavijestiti o tomu koliko je na njoj istine.
Imenovanja u političkoj struci.
Namjestnički tajnik g. Emil pl. Fabrici
imenovan je kotarskim kapetanom i ako
je na svojem mjestu u Trstu. Kotarski
komesar g. Ubert barun Baum pl. Appels-
hofen imenovan je namjestničkim tajnikom.
Namjestnički perovođa Ernest pl. Urbaš
imenovan je kotarskim komesarom a pe-
rovodni vježbenih g. Eugen Zupančić na-
mjestničkim perovodjom.

Iz Ilirsko Bistrice pišu nam: Dne
18. mj. stavili smo u našem ubavom mjestu
riedku svečanost t. j. otvorenje Narodnog

doma za domaću narodna društva t. j. za
„Citaojcu“, Vatrogasto društvo“ i t. d.
Taj svečanosti prisustvovali nam slovenska
i hrvatska braća iz Rieke, Sušaka, Opatije,
Voloskog, Trata, Jelsana, Podgrada, Sežane,
Sapjana, Jušića, Prema, Brlinja, Zagorja
i najbližih susjednih sela. Kod zabave tom
prigodom prilježne, sudjelovala je glazba
iz sv. Križa, pjevačko društvo „Gorska
Vila“ iz Podgrada te domaće pjevačko
društvo „Bislerička Vila“. Nakon blagoslova
društvenih prostorija i sv. mise izrekao je
maran govor bilježnik g. Ante Carij; pred-
sjednik „Citaojca“ g. Vinko Sket zahvalio
se srdačno mnogobrotnim gostovom.
Do podna razgledali su naši gosti razna
industrijalna poduzeća, koja se malo po
malo i kod nas podižu.

Poslije podne vršila se je zabava pod
milim nehom, gdje su domaće gospogje
u šalovih raspćavale sve što je čovjeku
u takovoj prigodi potrebno. Udarala je
glazba; pjevala su pojedina društva, odi-
gravana je tombola i konačno je sledio
ples.

Koli moralni toli materijalni uspjeh
svečanosti i zabave bijaše krasan.

U pljanosti velozidajstva! Iz Ro-
vinja nam pišu, da su upravlili u tamošnje
sudbene zatvore dvojicu talijanskih ribara,
koji su pripiti počinili veleizdajstvo. Takvih
čina ili zločina događaja se često u našem
primorju t. j. u Istri Trstu i Gorici ali se
zločinci obično sretno izvuku jer ih skoro
svaki put spasi tobožnje pljanstvo, pravo
da kaže latinska poslovica, da mnogi u
pljanstvu istinu govore t. j. in vino, ve ritas

Koliko se miovilo god. 1905.—
1906. riba u Istri i Dalmaciji! Na
temelju podataka pomorske vlade prora-
čunano je, da se je rečenene godine ulo-
vilo riba u našem i dalmatinskom moru
9 milijuna 797.000 kilograma u vrednosti
od 6 milijuna 524.000 kruna. Glavni prihod
tamo je lov od sardjela. U ovih se brojkah
dakako nenalaze one ribe, koje ulovite
oni ribari na malene mreže i ostale malene
pripreme, jer je taj lov riba slobodan i
bez osobitog nadzora. Taj lov na malo
iznosi stalno bar jedan milijun kilograma.
Da je kod nas uređeno ribarstvo kako i
u velikih naprednih državah bacio bi
stalno mnogo veći korist našim ribarom
nego li ju bacia sadašnji, više manje
primativan.

Na ravateljstvo družbe sv. Ćirila
i Metoda za Istru stigli su sledieći pri-
nosi: Josip Kočeyar, Kaštelec, priposlije
sabranih u veselom društvu K 436.—
Tiskara V. Tomičić, Opatija K 90.—
A. Stipković u ime dara spljetskih rea-
laca K 537.— Obćinsko poglavarstvo
Novo Ćitce K 10.— Ured. »Doma-
šalje dar g. P. Dobričkovića K 9.—
Dr. P. Magdić iz Varaždina šalje dar
gdje. B. Maros K 504. te doprinos ko-
tarskoga društva »Sloga« K 2.— R. K.
Katalinić Jeretov u ime dara maturanata
gimnazije u Zadru K 700.— Ženska
podružnica u Kastvu u ime članarine za
g. 1907. K 9490.— Društvo »Sokol«
iz Voloskoga sakupljeni prigodom opro-
štaja članova Krušića i Tomana K 7.—
Dr. P. Magdić na izletu u Cerje sakupio
K 6.— Gradeka blagajna, Karlo-
vac K 19960.— Sakupljeno na paro-
brod »Liburnia« prigodom izleta »Lavora«
u Cres K 7027.— R. Katalinić Jeretov
sakupljenih K 30.— Vj. Spinić na
mjesto vienca na lies pok. Slavoja Jenka
K 25.— Ivan Martinčić, Ilok R 1010.
— Obćin. poglavarstvo Ludbreg K 986.
— A. Medved, župnik u Šterni K 11—
(sakupljenih prigodom jubileja župnika Š.
Červara). — Obćinsko poglavarstvo Se-
verin na Kupi K 20.— Tiskara i
knjižara »Slovenskih Novina« sabranih kod
opr. večere satnika Mihovića K 2060.—
Dr. Ilijanić, Karlovac, sakupio na opro-
stnoj večeri dra. Cepelića K 60.—
Fr. Bilek sakupljenih mjesto vienca na
odar pok. S. Jenka K 20030.— Podru-
žnica u Podgradu K 3105.

Hrvatsko-slovensko istarsko dja-
štvo daje prigodom svog sastanka u Pa-
zinu, dne 8. rujna 1907. u dvorani »Nar-
Doma« koncertat na korist djačkog pri-
pomognog društva u Pazinu.

Raspored: 1. F. S. Vilhar: »Jadranski
zvuci«, pjevački zbor; 2. a) Bellini: Ou-
vertura iz opere »Norme«; b) Boieldieu:
Ouvertura iz op. »La dame blanche«; 3.
Kranjčević: »Zadnji Adam«, deklamira
g. Ribarić; 4. Brož: »Nadzravice mor-
nara«, tamb. zbor; 5. Zajc: »Uznesi se,
bas solo, pjeva gosp. Letiš; 6. Hajdrih:
»Morje Adrijansko«, veliki pjevački zbor.
»On je gluha«, šala u jednom činu od
Moienaux.— Ples.— Ulaznica: Staja-
nje 60 para, sjedača i K.— Početak
točno u 8 sati.

Hrvatsko-slovenska knjižara i pa-
pirnica u Trstu.

Kako smo već u svoje doba javili, ure-
đuje se već u Trstu, u novo sagradjenoj
palaci Klun, ugošćiva ulica Valdrivo i Save-
rio Mercadande nova hrvatsko-slovenska
knjižara i papirnica. Knjižara bit će mo-
derno i elegantno uređena po sustavu
kralj. hrvatske sveučilišne knjižare Lav.
Hartmana (Stj. Kugli) u Zagrebu. Knji-
žara i papirnica počat će djelovati oko
10. budućeg mjeseca. Upozorujemo na to
sve naše zavode i ljude u Trstu i tršćan-
skoj okolini, u Istri, na Goričkom i u
susjednoj Kranjskoj i preporučujemo im
toplo, da se služe obilno kod tog novog
našeg prosvjetnog poduzeća u Trstu.

Nova slavenska tvrtka u Trstu.

Preporučamo našim trgovcima da se
posluže kod nove slavenske trgovačke
tvrdke M. Gokjović u Trstu, Torbianca
raz. Tvrtka radi sa kolonijalnom i inom
drugom robom, preuzima naručbe itd.

Spinićeva soba.

Pod tim naslovom čitamo u »Narodnoj
Obrani« u Osijeku (u Slavoniji) sledieći:
U selu Novoselo, župe i občine Niemci,
ima zadruga Božanović, koja je prije ne-
koliko godina primila u svoj dom istar-
skog prvaka Vjekoslava Spinićeva. Doveo
ga u tu kuću župnik Stjepan Dungeerović
sa nekoliko svojih drugova svećenika, da
mu pokaže hrvatsku zadrugu u Slavoniji.
Gazda Gjuro Božanić podvorio je milog
gosta po slavenskom običaju, pokazao mu
zgrade i blago svoje, narodno vezivo, i
sve ono, čim se hrvatska zadruga odli-
kuje. U toj sobi, u kojoj se je hrvatski
rodoljub naužio Božanovićeve gostoljubl-
je, obješena je od tog doba Spinićeva
slika, a samu sobu kao svetište uspomene
na tog hrvatskog velikana prozvaao je
gazda Gjuro »Spinićevom sobom«. I ma
da je prorjuro od tog posjeta par godina,
i sva Božanovićeve zadruga i cijelo selo
veselo spominju posjet dičnog brata iz
iz male Istre. Tako i valja. Kog ćemo
štovati i ljubiti, ako ne one, koji se za
hrvatski narod bore?

Iz Zagreba.

Glavna skupština stranke prava držana
prekjučer u Zagrebu ispala je u potpunom
redu. Bilo je prisutno oko 500 rodoljuba
iz raznih krajeva naše domovine. Pred-
sjednik dr. G. Tuškan u svojem govoru
vrude zagovara slogu Hrvata i Srba. Za-
nosno pozdravljajući prisutnu braću Slovence,
iza njega uzimlje riječ načelnik Ljubljane
g. Hribar, a iza Hribara govori S. Zagorac.
Spominje kako vrhovni naš cilj mora da bu-
de narodno sjedinjenje. Obširno i temeljito
govori o hrvat. pravicama, o narodnom
radu. Osudjuje postupanje madjara. Svr-
šava, da stranka prava akoprem politička
stranka, neće podupirati nikakvu borbu
proti vjerskim ustanovama i institucijama
koje su svetinja hrv. narodu. Odičljenje
vjere i politike je prost, jer med nebom
i zemljom, med Bogom i narodom ob-
stojeji nerazuršivi vez kako je priznao i
sam Mazzini. Na to govori Zagorac o
odnošajima s Austrijom s kojom zagovara
neki se direktno razpravljaja, te o tome na
široko govori. Skupština se zatim bavila

raznim gospodarskim i drugim pitanjima što ćemo se kasnije osvrnuti.

Bačanska konzerva od rajčica (pomidora).

Prijatelj koji se vratio iz Bačke pripovijeda nam da je tvornica konzerve u Baški štogod vrijednoga za vidjeti. Konzerva ima pet vrsti. Prodaja će započeti u drugoj polovici mjeseca septembra. Jamči se za vrstnoću proizvoda.

Lopovske namjere.

Neće uspjeti nego govori se da ipak vrag je veliki; upozorujemo stoga naše zastupnike i uohće naš narod nek budno bdije, što se to iza brda valja. Talijanski socijalisti odlučili su pošto poto spasiti tobožnje »talijanstvo« naše Istre. Oni namjeravaju povesti širu akciju kako bi se Istru razdijelio u dvije narodne kurije, jedna talijanska a druga hrvatska. Objekte dvije kurije izabrale bi na temelju sveopćega izbornoga prava glasa jednaka broj zastupnika, te bi vidjela, svaka posebice. U skupnim poslovima izabrala bi se delegacije iz objiju kurija. Koje obćine spadaju pod talijansku a koje pod hrvatsku kuriju odlučila bi odnosna obćinska zastupstva, tako dakle, da one mnogobrojne naše obćine koje su u rukama talijanske kamore, ostale bi u talijanskoj kuriji i time bi naš narod nakon tolikih teških nepravda dobio takav udarac od kojeg bi se kasno oporavio.

Poziv na pučke škole i obćine!

U Puli — via Giulia, r. — postoji ti-stara, knjigovežnica i papirnica Laginja i drug. Jedino je to narodno poduzeće u Istri. Pošto su naši listovi »Naša Sloga« i »Omnibus« pasivni, to ih uzdržaje ti-skara, koja s druge strane imađe ogromnih poteškoća za moći izlaziti s ogromnim troškovima. Mi ovim putem stavljamo na srce svim obćinama i školama, da svoje potrebe glede pisanaka itd. naruče u toj knjižari, da time indirekte doprinesu svoj obol za spasavanje hrvatske svijesti u istarskom narodu, kojega hoće Talijan, da odnarođi, da učini od njih talijanaše. Dužnost bi pače bila svakoga, da što više nabavlja svoje potrebstine iz te papirnice. Svako valjda znađe kako je velika borba, koju nam je vodi u Istri. U srcu našega puka usadjeno je hrvatstvo, samo ga treba prenuti, s toga razloga još jednomo apeliramo na sve rodoljube da se služe u toj papirnici, da tako podupremo i naše novine.

Pogledajte moju obrazitu amru, škopum sam, ero žuk malusak samo, živu ravnih mlitko-alkislinu i parava, do napravi svr Kathreiner-Kruppa, te slavna kara.

Prava samo u izvornom omotina sa imenom Kathreiner.

Znata kava, pošto uzrokuje ne treba ju piti bez primjese Kathreiner-Kruppova mladne kave.

Ona se je iskazala svojim vrloćim kao najodličniji kavi napitak, pa pošto je unijela i labko prava bavića, napitak se preporučuje.

Djeca bi se još samo morala posvetiti na Kathreiner priučiti.

Važno za svakoga!

Za čudno malenu cijenu od for. 3-20 dobije se jedna cela garnitura od 16 kom.

1 zepna remontoir-ura od nikela marka »System Roskopf«, sa 3-godišnjim jamstvom; 1 elegantan franc. lanac od nikela sa privjeskom; 1 elegantna golđin igla za ovratnik; 2 elegantna pozlaćena prstena sa imitiranim kamenom; 1 par (2 kom.) pozlaćenih puceta za manšete, marka »Garantie«; 2 pozlaćena puceta za ovratnik; 3 pozlaćena puceta za košulju; 1 par (2 kom.) punciranih srebrnih naušnica; 1 elegantno zepno ogledalo.

Svih ovih 16 predmeta sa nikel-remontoir satom, šalje pouzećem uz cijenu od samo for. 3-20

Mich. Horowitz,
Krakov, Kotelek 4.

Što ne odgovara prima se natrag u roku od 8 dana, a novac se povraća, te je svaki rizik isključen.

Bogato ilustrovane kataloge (preko 1000 slika) ura, muzikalija i drugih optičkih stvari, šalje badava i franko.

Dvostraki elektro-magnetički KRIŽ ili ZVIEZDA
R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, ašme (teška disanja), nepovijanja, elekcija u-uhu, neuragija, glavobolje (migrena) kucanja srdaa, zubobolje, mučevne slabosti, studeni ruku i nogu, padavice (epilepsije), mikronju postolje, nujnosti, neavjetice, naglubošti, drhtanja na tielu, influence skopčane sa bolešću hrta, bledita (malokrvnosti), želudačnih grčeva, bardožnosti, ischiasa, punokrvnosti, svih udnih grčeva, nepo-šandritje, ljesealih grčeva, hémorrhoida, kao i kod svodaše slabosti itd. služi kao nenadkritljivo sred-stvo, pošto elektro-magnetička struja elekim čovječ-nim telom djeluje, čime se rećene bolesti u naj-kratcem vremenu izleće.

Poznato je, da lećnici kod navedenih bolesti višekratno elektrizovanje: tela upotrebljuju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i povremeno kroz telo prolazi, doćim naprotiv tomu stroju elektro-magnetičkom križu ili zviezdi R. B. br. 86967, kako je jur rećeno, umjeranim načinom neprekidno na telo djeluje, što svakako bržim izlećenju dovodi, nego li prvi postupak. — D o 20

godina storo bolesti izlećene su sa svojim strojom posre! Od izlećenja sa svojim strojem R. B. broj 86967 izlećeno zahvalo kao i od odlitajnih slojeva izlećene svjedoci i priznanice iz sviju strana svijeta pohranjeno su u mojoj plamohrani, gdje stoje svako-mu u svako doba na vid. **GDJE NIJE DAN LIK NIE POMOGAO, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo protiv gore navedenih bole-stima, a onaj boleštnik, koji po mojem stroju nebi bio izlećen najduže u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upoznajmo osobito p. n. obćinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koj je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, doćim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zviezda R. B. broj 86967 osobito se hvati i uživa vanrodnu dopadnost porad svoje izvrsne ljekovitosti.

MALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabi se kod ostarijih 20 godinašnjih i kod kroničnih boleštnih.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzećem ili ako se novac uspred po-salje, razadijo glavna prodavaona za tu i inozemstvo:
ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, VAI. Kotar,
Vadaz-nlica br. 34.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugaro, koji uplaćuju sadržanih dleova jedan ili viko po kruna so.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član to dleto bez ikakvog odbitka.

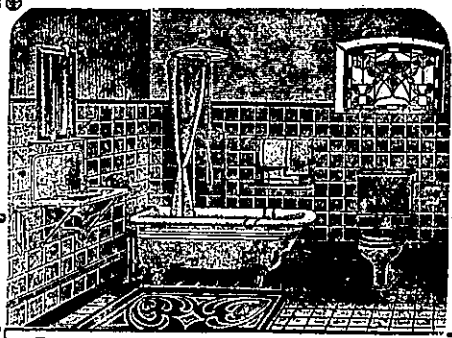
Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok sa odkas, uz odkas od 8 dana.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na njenje i zadržnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podno i 3—6 sati posle podno; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 sati prije podne.

Društvena pišarna i blagajna nalazi se u Cifro S. Stefana br. 9, Informacije prizemno dezo, gdje se dobivaju pobliže.

Ravnateljstvo.

Veliko skladište

kaca za kupanje, modernih kloseta, plinskih svjetiljka, trajne Auerove mrežice, komad po 60 para; tuljaca za plinske svjetiljke, komad po 40 para.

Josef Brosina = Pola

Novosti Sprava za prištednju plina (Sparrsparatbrenner). Prištedni 40% plin

Via Barbacani, 5.

Službeno ovlašteni namještač vode i plina.

Preuzima u tu ciljku zaslo-anjudo radnje te jamči za solidnu izvedbu i jeftinu cijenu.

TRAŽITE SVUDA!

MONOTE ISTRE!

SVI HRVATI PUŠE U KORIST HRVATSKE ISTRE,

JER KUPUJU: **TULJICE I CIGARETNI PAPIRIĆ ČIRILO-METODSKIH ZIDARA**

GLAVNO SKLADIŠTE U KNJIŽARI ČIRILOMETODSKIH ZIDARA (SIMUNIĆ I DR.) ZAGREB PRERADOVICEV TRG B. 4

Svoj k SVOMU!

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

preporuča

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a cijene umjerene. — Preuzima radnje za većeć. svećenstvo. Gotova odieła vazda na skladištu.

Imade na prodaju liyaće strojevo za krojaće, postolare i slične obrtnike iz nagradjene tvornice. Sastavni dlelovi iz najbolje oćelji. Jamstvo 8 godina. — Cijene su od K 60— do K 260—